

ZARZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI KOMUNALNEJ

z dnia 4 kwietnia 1961 r

w sprawie wyposażenia mieszkań i budynków mieszkalnych wielorodzinnych, liczących 2 i więcej kondygnacji, w zakresie instalacji domowych, urządzeń wbudowanych i wykończenia.

Na podstawie § 2 ust. 4 uchwały nr 364 Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 1959 r. w sprawie zatwierdzenia normatywów projektowania dla budownictwa mieszkaniowego (Monitor Polski z 1959 r. Nr 81, poz. 422, Nr 89, poz. 484 i z 1961 r. Nr 26, poz. 124) oraz opierając się na decyzji Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 11 marca 1961 r. zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Wyposażenie budynków mieszkalnych wielorodzinnych, liczących 2 i więcej kondygnacji oraz mieszkań, objętych uchwałą nr 364 Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 1959 r. w sprawie zatwierdzenia normatywów projektowania dla budownictwa mieszkaniowego (Monitor Polski z 1959 r. Nr 81, poz. 422, Nr 89, poz. 484 i z 1961 r. Nr 26, poz. 124), powinno w zakresie instalacji domowych i urządzeń wbudowanych oraz wykończenia odpowiadać wytycznym, stanowiącym załącznik do niniejszego zarządzenia.

2. Wytyczne, o których mowa w ust. 1. dotyczą budynków mieszkalnych i mieszkań realizowanych przez rady narodowe, zakłady pracy oraz spółdzielczość mieszkaniową.

3. Wytyczne nie obejmują wyposażenia budynków w instalacje elektryczne, uregulowanego odrębnym zarządzeniem

§ 2. Minister Gospodarki Komunalnej może w uzasadnionych przypadkach na wniosek zainteresowanego prezydium rady narodowej resortu nadzorującego zakład pracy lub Związku Spółdzielni Mieszkaniowych i Budowlanych — zezwolić na odstępstwa od stosowania wytycznych o których mowa w § 1.

§ 3. Tracą moc obowiązującą „Tymczasowe wytyczne wykończenia mieszkań i budynków w budownictwie „ZOR” zatwierdzone przez Ministra Gospodarki Komunalnej dnia 6 października 1955 r. i wydane przez Centralny Zarząd Budowy Miast i Osiedli „ZOR” pismem okólnym nr 4 Ministerstwa Gospodarki Komunalnej z dnia 14 października 1955 r.

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z tym że nie ma ono zastosowania do przypadków w których projekt techniczny budynku został zatwierdzony bądź zostanie zatwierdzony w ciągu trzech miesięcy od daty wejścia w życie zarządzenia.

Kierownik Ministerstwa Gospodarki Komunalnej: *St. Sroka*

Załącznik do zarządzenia Ministra
Gospodarki Komunalnej z dnia
4 kwietnia 1961 r. (poz. 186)

WYTYCZNE W SPRAWIE WYPOSAŻENIA MIESZKAŃ I BUDYNKÓW MIESZKALNYCH WIELORODZINNYCH LICZĄCYCH 2 I WIĘCEJ KONDYGNACJI W ZAKRESIE INSTALACJI DOMOWYCH, URZĄDZEŃ WBUDOWANYCH I WYKOŃCZENIA.

1. Zasady ogólne. Wykończenie ścian i sufitów.

1.1. W zakresie systemu ogrzewania, wyposażenia kuchni i jakości tynków ustala się w niniejszych wytycznych następujące typy:

typ I — obejmuje pojedyncze budynki do wysokości 4 kondygnacji w budownictwie rozproszonym oraz budownictwo osiedlowe o gęstości zaludnienia poniżej 530 mieszkańców na 1 ha netto,

typ II — obejmuje pojedyncze budynki o wysokości 5 i 6 kondygnacji w budownictwie rozproszonym oraz budownictwo osiedlowe o gęstości zaludnienia od 530 do 630 mieszkańców na 1 ha netto,

typ III — obejmuje pojedyncze budynki o 7 kondygnacjach i wyższe oraz budownictwo osiedlowe o gęstości zaludnienia powyżej 630 mieszkańców na 1 ha netto.

1.2. Ścianki piwniczne między komórkami lokatorskimi powinny być wykonane do wysokości 1 m z cegły pełnej grubości $\frac{1}{2}$ cegły, wyżej z cegły pełnej grubości $\frac{1}{4}$ cegły, ażurowe. Ażurowe powinny być wielkości $\frac{1}{3}$ cegły. Ścianki piwniczne od poziomu 30 cm nad podłogą mogą być wykonane z cegły piaskowo-wapiennej. Ścianki działowe piwniczne mogą być wykonane również z innych materiałów, pod warunkiem zapewnienia wymaganej wytrzymałości i statyczności ścianek. Ścianki te nie mogą być droższe od wyżej wymienionych.

1.3. W pokojach dziennych, sypialnych, kuchniach, przedpokojach, łazienkach i w.c. należy stosować tynki kategorii III w typie I i II, tynki zaś IV kategorii — w typie III.

1.4. W miejscach narażonych na zawilgocenie (zamakanie), w pomieszczeniach kuchennych przy zlewozmywakach i zlewach oraz w łazienkach ściany powinny być 2 razy szpachlowane, szlifowane i malowane dwukrotnie farbą olejną do wysokości 1,5 m lub w inny sposób nie mniej skuteczny, a nie droższy od wymienionego. Nad trzonem kuchennym do wysokości 60 cm, licząc od wierzchu płyty, ściana przylegająca do płyty kuchennej powinna być szpachlowana i pomalowana jak wyżej.

1.5. Zaleca się wykonywać ściany klatek schodowych w budownictwie tradycyjnym jako ściany z cegły sylikatowej fugowanej bez tynku. Wykańczanie ścian klatek schodowych tynkami dopuszcza się przy stosowaniu cegły czerwonej lub innych materiałów ściennych wymagających tynkowania.

1.6. Narożniki otworów (krawędzie), narażone na obicie lub inne uszkodzenie, należy zabezpieczyć przez zaokrąglenie narożników w tynku bez przycinania cegły.

1.7. Stropy piwnic z elementów prefabrykowanych powinny być rapowane zaprawą wapienną. Stopki belek stalowych stropu Kleina powinny być osiatkowane i obrzucone zaprawą cementowo-wapienną.

1.8. Stropy i ściany lokali o charakterze rozrywkowym lub usługowym, jeżeli nad nimi lub obok nich są usytuowane mieszkania, powinny posiadać odpowiednią izolację akustyczną. Ściany międzymieszkaniowe oraz stropy powinny być zabezpieczone przed przenikaniem hałasów z otaczającego je środowiska, tj. posiadać izolację akustyczną według ustaleń obowiązującego normatywu projektowania mieszkań i budynków mieszkalnych wielorodzinnych w miastach

i osiedlach. Sposób zabezpieczenia przeciwdźwiękowego zostanie uregulowany odrębnymi przepisami. Instalacje i pomieszczenia zlokalizowanych w budynku mieszkalnym pom-powni, hydroforni, stacji trafo i urządzeń centralnego ogrzewania powinny być zabezpieczone pod względem akustycznym zgodnie z normą państwową PN/B-02151 w sposób określony właściwymi przepisami.

1.9. W pokojach i kuchniach nad oknami posiadającymi nadproża należy przewidzieć i zastosować haki do zawieszania karniszy (gzymśów). Zaleca się stosowanie haków dających możliwości zwiększenia lub zmniejszenia rozstawu zaczepów.

2. Malowanie.

2.1. Pomieszczenia mieszkalne należy malować dwukrotnie farbą wapienną w kolorach jasnych, na gładko (bez pasków i wzorów).

2.2. Elementy metalowe narażone na bezpośrednie wpływy atmosferyczne, jak np. balustrady, okucia okienne itp., powinny być przed malowaniem pokryte środkami antykorozyjnymi i malowane dwukrotnie farbą olejną.

2.3. Stolarka okienna powinna być przed malowaniem zagruntowana, jednokrotnie szpachlowana, z wyszlifowaniem, a następnie malowana dwukrotnie farbą olejną. Stolarka drzwiowa powinna być dwukrotnie szpachlowana, a następnie malowana dwukrotnie farbą olejną. W tym celu mogą być również użyte inne farby lub lakiery, nie droższe od farb olejnych i dające nie gorsze zabezpieczenie drewna.

2.4. Grzejniki centralnego ogrzewania powinny być dwukrotnie malowane lakierem odpornym na wysokie temperatury.

3. Stolarka.

3.1. Obowiązuje przestrzeganie zasady stosowania stolarki typowej znormalizowanej, wykazanej w obowiązujących katalogach stolarki typowej. Należy stosować stolarkę okienną z wywietrznikami zwłaszcza w pokojach, w których nie ma przewodu wywiewnego w postaci kanału wyciągowego. Odstępstwa od stosowania stolarki typowej dopuszczane być mogą w trybie ustalonym w uchwale nr 285 Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1959 r. w sprawie przyjęcia też dotyczących typizacji w budownictwie (Monitor Polski Nr 70, poz. 365).

3.2. Drzwi wewnętrzne w mieszkaniu, drzwi prowadzące z klatek schodowych do mieszkań, drzwi strychowe oraz piwniczne (do komórek lokatorskich) powinny być wykonywane zgodnie z obowiązującymi katalogami stolarki typowej lub odpowiednimi normami.

3.3. Naświetla we wszystkich pomieszczeniach o pośrednim oświetleniu, z wyjątkiem kuchni pośrednio oświetlonej z pokoju, powinny być wykonywane jako stałe, bez skrzydeł otwieranych. Nie należy wykonywać naświetli między łazienką a pokojem.

3.4. Drzwi do łazienek powinny posiadać otwory nawiewne umożliwiającej właściwą wymianę powietrza zgodnie z przepisami budowlanymi przy instalacji pieców gazowych. Dotyczy to również łazienek wyposażonych w piece węglowe.

3.5. W piwnicach: drzwi do pralni, suszarni, pomieszczeń wodomiaru, wlotu gazowego, węzłów cieplnych itp. powin-

ny być szpungowe, okute na zawiasy pasowe i skobel lub kluby do kłódek.

36. Typowe szafy wbudowane i wsuwane w mieszkaniach należy stosować zgodnie z obowiązującymi zarządzeniami. W szczególności do obowiązków inwestorów realizujących budownictwo mieszkaniowe rad narodowych i zakładów pracy należy wyposażenie:

- a) mieszkań kategorii M1—M3 — w szafę wbudowaną bielizniano-ubraniową półtoraskrzydłową o wymiarach rzutu 910 × 610 według katalogu stolarki mieszkaniowej część II, karta katalogowa KK-20, symbol Sbu-9 (w wykończeniu budowlanym).
- b) mieszkań kategorii M4—M7 — w szafę wbudowaną bielizniano-ubraniową dwuskrzydłową o powierzchni rzutu 1210 × 610, symbol SBu-12 (w wykończeniu budowlanym),
- c) kuchni o powierzchni użytkowej powyżej 6 m² — w szafę spiżarniano-naczyniową, zwentylowaną,
- d) kuchni laboratoryjnej o powierzchni użytkowej 4,5 do 6 m² — w szafkę spiżarniano-naczyniową, szafkę głównego miejsca pracy (katalog stolarki mieszkaniowej, część II, KK-4, symbol Km) oraz szafkę zlewozmywakową.

Dodatkowe koszty, spowodowane zastąpieniem mebli wbudowanych w wykończeniu budowlanym meblami wsuwanymi w wykończeniu stolarskim, oraz pełne koszty mebli wbudowanych, wsuwanych i dostawianych, przekraczających zakres, o którym mowa wyżej, pokrywa użytkownik mieszkania.

3.7. W typie I i II należy kuchnię wyposażać w zasadzie zgodnie z pkt 3.6 lit. c), w typie III zaś można przewidywać kuchnie, wyposażone zgodnie z pkt 3.6 lit. d) **Kuchnie powinny być projektowane w ten sposób, aby ich wyposażenie w meble wbudowane mogło być uzupełniane przez użytkownika typowymi elementami mebli, których produkcja jest przewidziana przez odpowiednie zakłady.**

3.8. Zaleca się wykonywanie szafek licznikowych na podestach klatek schodowych w pobliżu wejść do mieszkań. Przy stosowaniu kabin sanitarnych lub specjalnych prefabrykowanych ścianek działowych między kuchniami a łazienkami z wbudowanymi w nie przewodami liczniki gazowe powinny być wbudowane w te ścianki lub kabiny z zachowaniem określonej właściwymi przepisami odległości od płomienia aparatów gazowych. Zaleca się pozostawienie wewnątrz mieszkań, w przedpokojach, elementu szafki lub wnęki przeznaczonej na przechowywanie obuwia, szcotek itp.

3.9. Strychy powinny być oświetlone przez okienka otwierane, okute na zawiasy i zakrętki.

3.10. Okienka piwniczne należy stosować (do czasu ustalenia odpowiedniej normy) o takiej wielkości, aby nie wymagały okratowania. Okienka te należy szklić szkłem zbrojonym.

4. Okucia.

4.1 Wszystkie drzwi zewnętrzne prowadzące z ulicy i dziedzińca do klatki schodowej powinny być zaopatrzone w automaty zamykające. W razie braku automatów zaleca się stosowanie sprężyn lub zawiasów tzw. „skośnych”, zapewniających automatyczne przamykanie się drzwi.

4.2. Drzwi prowadzące z klatek schodowych do mieszkań powinny być zaopatrzone w zamki zastawkowe.

4.3. Drzwi prowadzące z klatek schodowych do piwnic powinny być zaopatrzone w zamek zastawkowy z ilością kluczy odpowiadającą ilości mieszkań posiadających komórki lokatorskie w piwnicach.

4.4. Drzwi prowadzące do komórek lokatorskich powinny być zaopatrzone w uchwyty do zawieszania kłódek, umocowane w sposób zabezpieczający przed wyrwaniem skobla.

4.5. Drzwi do łazienek i wydzielonych w.c. powinny mieć zamknięcia na klamkę dwustronną, a od wewnątrz na zasuwkę umieszczoną jak najbliżej górnego naswietla drzwiowego.

4.6. Drzwi wewnątrz mieszkania należy zaopatrywać w okucia bez zamknięć na klucze (np. okucia bezkluczowe typu „Częstochowa I” w łazienkach i w.c., a w pokojach — typu „Częstochowa II”).

4.7. Zaleca się jak najszerokie stosowanie okuć z mas plastycznych, jeżeli można nimi zastąpić okucia metalowe lub ich części.

5. Podłogi i ocieplenie stropów.

5.1. W budownictwie mieszkaniowym realizowanym przez rady narodowe i zakłady pracy należy stosować podłogi z tworzyw sztucznych, w zakresie przewidzianym w obowiązującym „Katalogu rozwiązań konstrukcyjnych podłóg”. Stosowanie podłóg z tworzyw sztucznych zaleca się w możliwie najszerszym zakresie również w budownictwie spółdzielczym.

5.2. W klatkach schodowych stopnie należy pokrywać warstwą „lastrico”. Dopuszcza się pozostawienie podstopni w surowym betonie Cokoliki o wysokości do 15 cm należy stosować w klatkach schodowych o ścianach tynkowanych.

5.3. W pomieszczeniach piwnicznych lokatorskich podłoga powinna być wykonana w postaci polepy glinianej lub ziemi ubitej i wyrównanej. W korytarzach piwnicznych zaleca się wykonywanie posadzek z gruzobetonu lub betonu z zatarciem na gładko. Należy unikać wykonywania w korytarzach stopni, zastępując je w razie potrzeby pochylnią.

6. Szklenie.

6.1. Drzwi i naswietla znajdujące się wewnątrz mieszkania powinny być szklone szkłem mrożonym ornamentowym lub prasowanym grubości do 3 mm.

6.2. Otwory okienne pomieszczeń mieszkalnych, o ile wymiary szyb w świetle przekraczają 70 cm szerokości i 100 cm wysokości (około 0,7 m²), powinny być szklone szkłem zwykłym III kategorii grubości 3 mm. Przy mniejszych wymiarach szyb należy stosować szkło III kategorii grubości 2 mm.

7. Wyposażenie w trzony kuchenne i aparaty sanitarne.

7.1. Obowiązuje instalowanie trzonów kuchennych zasilanych jednym rodzajem opału. W budynkach ogrzewanych piecami kuchnie powinny być wyposażone w trzony kuchenne węglowe w celu zapewnienia ogrzewania kuchni. Trzony te powinny być tak ustawione, aby umożliwić lokatorom w razie zgazyfikowania budynku zakupienie i zainstalowanie dodatkowo przenośnych kuchenek węglowo-gazowych dwupłomiennych, a także aby pozostawiona było możliwość zmontowania przez mieszkańców obudowy kuchni złożonej z typowych elementów mebli.

7.2. W miejscowościach posiadających gaz w budynkach ogrzewanych centralnie zaleca się projektowanie i instalowanie:

- 1) w mieszkaniach kategorii M1 i M2 — kuchenek gazowych dwupłomiennych,
- 2) w mieszkaniach kategorii M3 i M4 — kuchenek gazowych trzyplomiennych z piekarnikiem,

3) w mieszkaniach kategorii M5 i większych — kuchenek czteropłomiennych z piekarnikiem.

7.3. W miejscowościach nie posiadających gazu i tam, gdzie istnieje konieczność stosowania trzonów kuchennych węglowych, zaleca się stosowanie przenośnych trzonów węglowych z piekarnikiem.

7.4. Zaleca się stosowanie zlewozmywaków według następujących zasad:

- 1) w mieszkaniach kategorii M1 i M2 — zlewozmywaków jednokomorowych,
- 2) w mieszkaniach kategorii M3 i większych — zlewozmywaków dwukomorowych, które powinny posiadać również płytę ociekową.

7.5. Do obowiązków inwestorów budownictwa mieszkaniowego rad narodowych i zakładów pracy należy wykonanie podejść pod wanny lub prysznice oraz umywalki i doprowadzenia instalacji zimnej i ciepłej wody, dostarczanej z wieloczerpalnych piecyków gazowych, w budynkach ogrzewanych piecami — z boilerów, a w budynkach posiadających centralną ciepłą wodę — z sieci ciepłowniczej.

7.6. Należy przewidywać możliwość instalowania wanien o długości 1400 lub 1079 mm do obmurowania jako typowych bądź — w okresie przejściowym do roku 1962 włącznie — wanien wolno stojących o długości 1400, 1505 i 1079 mm.

7.7. Przy projektowaniu urządzeń sanitarnych należy stosować rozwiązania podane w obowiązujących wykazach typowych urządzeń sanitarnych dla budownictwa mieszkaniowego.

7.8. W zakresie odpłatności za instalowanie wanien i piecyków gazowych należy stosować się do obowiązujących w tym zakresie przepisów.

7.9. W budynkach wyposażonych w instalację gazową do zlewozmywaków, umywalk i wanien bądź natrysków należy doprowadzić ciepłą wodę z piecyków gazowych wieloczerpalnych, projektowanych w ten sposób, aby piecyk obsłużył równocześnie urządzenia łazienki i kuchni. W budynkach zaopatrywanych centralnie w ciepłą wodę piecyków gazowych instalować nie należy. W miejscowościach nie zgazyfikowanych i nie posiadających sieci centralnej z ciepłą wodą należy przewidzieć dostarczanie ciepłej wody z boilerów.

8. Instalacja telekomunikacyjna.

Doprowadzenie instalacji telefonicznych należy przewidywać w tych budynkach, w odniesieniu do których uzgodniono z właściwą terytorialnie dyrekcją poczty i telekomunikacji, że zostaną one przyłączone do miejskiej sieci telefonicznej w okresie najbliższego planu wieloletniego. Instalacje telefoniczne należy wykonywać zgodnie z przepisami, zawartymi w wytycznych wyposażenia budynków mieszkalnych i mieszkań w instalacje i urządzenia elektryczne. Do obowiązków inwestora budownictwa mieszkaniowego w zakresie instalacji telefonicznych należy wykonanie kanału telefonicznego bądź założenie rurek, jeżeli ze względu na konstrukcję budynku wykonanie kanału jest utrudnione, oraz wykonanie wnek zaopatrzonych w drzwiczki stalowe i puszek odgałęźnych.

9. Instalacja centralnego ogrzewania.

9.1. Instalacje centralnego ogrzewania mogą być projektowane i realizowane w zasadzie tylko w II i III typie wyposażenia. Zastosowanie centralnego ogrzewania w budynkach wyposażonych według I typu może być dopuszczone

jedynie w przypadku, gdy przewody istniejącej centralnej sieci ciepłowniczej przechodzą w bezpośrednim sąsiedztwie tych budynków; w innych przypadkach zastosowanie centralnego ogrzewania w budynkach wyposażonych według I typu wymaga zgody Ministra Gospodarki Komunalnej. W budynkach, w których przewiduje się centralne ogrzewanie klatki schodowej, grzejniki należy umieszczać we wnękach możliwie z dala od drzwi wejściowych.

9.2. Grzejniki, które zostały umieszczone nie pod parapetem okiennym, lecz na jednej ze ścian, powinny być zabezpieczone półką ochronną (szklaną lub z „lastrico”) na wspornikach.

9.3. W pomieszczeniach piwnicznych, na klatkach schodowych oraz w pomieszczeniach pomocniczych w mieszkaniach zamiast grzejników mogą być stosowane rury żebrowe, registry rurowe itp. W razie stosowania konwektorów należy zwrócić uwagę na właściwe zainstalowanie połączeń ze względu na wysoką temperaturę przewodów zasilających. Nie należy w jednym budynku stosować jednocześnie grzejników centralnego ogrzewania z konwektorami. Zastosowanie konwektorów może nastąpić tylko w przypadkach, gdy ogrzewanie projektowane jest na podwyższone parametry wody grzejnej.

10. Różne.

10.1. Lokale dla dozorców powinny być wyposażone zgodnie z obowiązującymi wytycznymi projektowania lokali dla dozorców ze szczególnym uwzględnieniem konieczności sytuowania tych lokali na parterach budynków od strony głównego wejścia oraz zachowania obowiązujących norm w zakresie powierzchni obsługiwanej przez jednego dozorcę.

10.2. Wyposażenie lokatorskich pralni domowych powinno być zgodne z obowiązującymi wytycznymi projektowania pralni i suszarni domowych, z tym że w zakresie ilości projektowanych pralni w budynkach należy zachować zgodność z obowiązującym normatywem projektowania mieszkań i budynków mieszkalnych wielorodzinnych w miastach i osiedlach.

10.3. Lokatorskie garaże motocyklowe i rowerowe, pomieszczenia na wózki dziecięce itp. należy projektować i wyposażać zgodnie z obowiązującymi wytycznymi w tym zakresie.

10.4. Należy w możliwie najszerszym zakresie stosować materiały i rozwiązania, pozwalające na ograniczenie zużycia metali, np. przez stosowanie tam, gdzie zezwala na to ciśnienie wody, automatów splukujących zamiast płuczek klozetowych. Zaleca się stosowanie rur azbestowo-cementowych lub rur PCV itp.

10.5. O ile przewody wodociągowo-kanalizacyjne nie są wbudowane w prefabrykowane ściany działowe między kuchnią a łazienką lub w kabiny sanitarne, należy je w kuchniach i łazienkach prowadzić po wierzchu tynków. W łazienkach, kuchniach i w.c. w budynkach ogrzewanych centralnie przewody centralnego ogrzewania również mogą być prowadzone po wierzchu tynków.

10.6. Zaleca się wykonywanie elewacji z wyrobów ofakturowanych (np. cegła wapienno-piaskowa, cegła ceramiczna angobowana lub cegła ceramiczna I gatunku, elementy betonowe, gotowa faktura).

10.7. W parterze klatek schodowych należy przewidzieć wnęki do zawieszania skrzynek na listy według obowiązującej normy resortowej Ministerstwa Łączności. (Dostarczenie i zawieszenie skrzynek na listy należy do obowiązków resortu łączności).

10.8. Na zewnętrznej stronie drzwi prowadzących do mieszkań należy malować numery lokali w sposób estetyczny

i trwałe. Drzwi piwniczne powinny posiadać również trwałą numerację, odpowiadającą numeracji lokali mieszkalnych.

10.9. Przy drzwiach zewnętrznych budynku od ulicy powinny być umocowane kroksztyny lub tulejki do flag.

10.10. Parapety w pokojach powinny być wykonane jako prefabrykaty z „lastrico” lub innych materiałów nie niniejszej wytrzymałości i nie droższych. Należy całkowicie eliminować stosowanie parapetów drewnianych.

10.11. Balustrady schodowe i balkonowe należy projektować przy jak najdalej idącej oszczędności żelaza stosując wypełnianie balustrad balkonowych płytami prefabrykowanymi.

10.12. Poręcze przy balustradach powinny być wykonywane z tworzyw sztucznych

10.13. Przy drzwiach wejściowych do klatki schodowej należy przewidzieć wpuszczony ruszt metalowy jako wycieraczkę.

10.14. Na zewnątrz budynku przy drzwiach wejściowych należy instalować skrobaczki do oczyszczania butów ze śniegu i błota.

10.15. Nie należy stosować okienek piwnicznych w studniach. Realizacja ich może być uzasadniona tylko w przypadkach wynikających z istnienia znacznych różnic poziomu terenu między ścianami budynku. W takich przypadkach okienka powinny być zabezpieczone rusztem lub kratą na zawiasach umożliwiającą jej podnoszenie. Krata powinna być zamykana od wewnątrz.

10.16. Zabrania się dwukondygnacyjnego podpiwniczania budynków.

10.17. W miarę potrzeby przy drzwiach prowadzących z korytarza do mieszkań oraz przy drzwiach wewnątrz mieszkania należy przewidzieć odboje drzwiowe.

10.18. Do włazów na dach należy stosować klamry żelazne zamocowane w muze lub drabinę żelazną umocowaną na stałe.

10.19. Na każdym budynku powinna być wmontowana tabliczka wykonana w sposób trwały zawierająca nazwę (firmę) wykonawcy oraz autora projektu.

10.20. Przy wykarczaniu budynków mieszkalnych należy stosować dostępne na rynku krajowym typowe materiały produkcji krajowej. Materiały nowe można stosować za zgodą inwestora po stwierdzeniu ich pełnej przydatności pod warunkiem że zastosowanie ich nie obniży efektów użytkowych i nie spowoduje wzrostu kosztów budowy.

10.21. W przypadkach nie uregulowanych niniejszymi wytycznymi decyzję w sprawie wyposażenia budynków mieszkalnych podejmują właściwe dla danej lokalizacji prezydium wojewódzkich (miejskich w miastach wyłączonych z województw) rad narodowych powiadamiając o tym Ministerstwo Gospodarki Komunalnej.

10.22. Wykaz obowiązujących przepisów w zakresie wyposażenia budynków mieszkalnych i mieszkań podany jest w załączniku do niniejszych wytycznych.

Załącznik do wytycznych w sprawie wyposażenia mieszkań i budynków mieszkalnych wielorodzinnych liczących 2 i więcej kondygnacji w zakresie instalacji domowych urządzeń wbudowanych i wykończenia.

WYKAZ OBOWIĄZUJĄCYCH PRZEPISÓW W ZAKRESIE WYPOSAŻENIA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH I MIESZKAŃ

A. Instalacje.

1. Zarządzenie nr 24 Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 22 lutego 1960 r. w sprawie zatwierdzenia wytycznych w zakresie wyposażenia budynków mieszkalnych i mieszkań w instalacje i urządzenia elektryczne.

2. Wykaz typowych urządzeń sanitarnych dla budownictwa mieszkaniowego — zarządzenie nr 56 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 22 lutego 1960 r.

B. Wyposażenie i wykończenie mieszkań.

1. Normatyw projektowania mieszkań i budynków mieszkalnych wielorodzinnych w miastach i osiedlach wprowadzony uchwałą nr 364 Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 1959 r. (Monitor Polski z 1959 r. Nr 81, poz. 422 i Nr 89, poz. 484 oraz z 1961 r. Nr 26, poz. 124)

2. Zarządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 8 marca 1961 r. w sprawie stosowania typowych mebli wbudowanych i dostawianych (Monitor Polski Nr 29, poz. 140)

3. Katalog rozwiązań konstrukcyjnych podłóg, opracowany przez Departament Techniki Ministerstwa Budownictwa

i Przemysłu Materiałów Budowlanych zatwierdzony dnia 25 maja 1959 r.

4. Katalog typowych mebli wbudowanych, wydany przez Biuro Projektów Typowych i Studiów Budownictwa Miejskiego w Warszawie.

C. Urządzenia wbudowane:

1. Tymczasowe wytyczne projektowania pralni i suszarni domowych zatwierdzone decyzją Ministra Budownictwa Miast i Osiedli z dnia 21 stycznia 1955 r. (ze zmianą w zakresie ilości pralni w budynku wynikającą z normatywu projektowania mieszkań i budynków mieszkalnych, wprowadzonego w życie uchwałą nr 364 Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 1959 r.).

2. Tymczasowe wytyczne projektowania lokali dla dozorców, zatwierdzone decyzją Ministra Budownictwa Miast i Osiedli z dnia 13 września 1954 r.

3. Tymczasowe wytyczne projektowania lokatorskich garaży motocyklowych i rewerowych.

4. Norma resortowa Ministerstwa Łączności RN-59 MŁ-P 025 „Sprzęt pocztowy — skrzynki do przesyłek listowych .